

Školní poradenské pracoviště

Školní poradenské pracoviště na naší škole v základní formě tvořeno činností výchovného poradce a školního metodika prevence.

Obsah poradenských služeb tvoří činnosti přispívající zejména k:

vytváření vhodných podmínek pro rozvoj osobnosti žáků v průběhu vzdělávání

prevenci a řešení výukových a výchovných obtíží, řešení školní docházky, jevů rizikového chování (zejména šikany a jiných forem agresivního chování, zneužívání návykových látek) a dalších problémů souvisejících se vzděláváním a s motivací k překonávání problémových situací

vytváření vhodných podmínek, forem a způsobů práce pro žáky, kteří jsou příslušníky národnostních menšin nebo etnických skupin

Poradenské služby ve škole jsou zaměřené na prevenci školní neúspěšnosti, primární prevenci rizikového chování, kariérové poradenství, odbornou podporu při integraci a vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami včetně žáků z jiného kulturního prostředí a žáků se sociálním znevýhodněním, průběžnou a dlouhodobou péči o žáky s neprospěchem a vytváření předpokladů pro jeho snižování a metodickou podporu učitelům při aplikaci speciálně pedagogických poznatků a dovedností do vzdělávací činnosti školy.

Mezi standardní činnosti výchovného poradce patří činnosti poradenské a činnosti metodické a informační (viz Plán činnosti výchovného poradce a školního metodika prevence).

Výchovný poradce

V oblasti poradenské se zaměřuje na pomoc při vyhledávání žáků, kteří potřebují zvláštní pozornost ve vzdělávání, připravuje návrhy další péče o tyto žáky, zajišťuje podmínky pro integraci žáků se speciálně vzdělávacími potřebami. V oblasti metodické a informační zprostředkovává ostatním pracovníkům školy nové metody pedagogické diagnostiky a intervence, metodickou pomoc v otázkách kariérového rozhodování žáků, integrace, individuálních vzdělávacích plánů apod. Snaží se předcházet a případně řešit výchovné obtíže žáků, nepřítomnost žáků ve škole, vytvářet systém včasné identifikace žáků s výukovými potížemi a strategii pro jejich prevenci.

Metodik prevence

Metodik prevence působí především v oblasti prevence rizikového chování žáků. Dále zajišťuje intervence v krizových situacích (úrazy, úmrtí blízkých,...). Metodicky vede činnost ostatních učitelů v oblasti rizikových projevů chování žáků. V případě výskytu těchto jevů se podílí na intervenci a následné péči. Sleduje žáky s rizikovým chováním, spolupracuje s rodiči a třídními učiteli těchto žáků. Vedle aktivit zaměřených na prevenci všeobecně, jsou součástí práce metodika prevence aktivity zaměřené na prevenci rizikového chování žáků – prevence kriminality, zneužívání návykových látek, násilí, šikany, záškoláctví apod. Dále prevence v oblasti zdravého životního stylu, prevence v oblasti sexuální, mravní a multikulturní výchovy.

Metodika pro realizaci podpůrných opatření na SOA Opava ve spolupráci se školskými poradenskými zařízeními

Metodika se týká nové legislativy, zejména vyhlášky č. 27/2016 Sb. „O vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných“ s účinností od 1. 9. 2016.

V praxi se i nadále budeme řídit závěry ze šetření pedagogicko-psychologických poraden (PPP), speciálně-pedagogických (SPC) – budeme do výuky zavádět všechna doporučení a na základě závěrů vytvářet potřebné plány pedagogické podpory (PLPP) a následně podpůrná opatření (PO).

Zákon upravuje systém péče o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami zejména v §16, §17, tito žáci jsou vzdělávání s využitím **podpůrných opatření, která mají kompenzovat jejich speciální vzdělávací potřeby** a vyrovnávat jejich obtíže ve vzdělávání. Těmito opatřeními se rozumí nezbytné úpravy ve vzdělávání a školních a školských poradenských službách, které odpovídají zdravotnímu stavu, kulturnímu prostředí nebo jiným životním podmínkám dítěte, žáka nebo studenta. Děti, žáci a studenti se speciálními vzdělávacími potřebami mají právo na bezplatné poskytování podpůrných opatření školou a školským zařízením. Podpůrná opatření zahrnují poradenskou pomoc školy a školského poradenského zařízení, úpravu organizace, obsahu, hodnocení a forem a metod vzdělávání a školských služeb, včetně zabezpečení výuky předmětů speciálně pedagogické péče a včetně prodloužení délky středního nebo vyššího odborného vzdělávání až o dva roky.

Podpůrná opatření se člení do 5 stupňů, podle organizační, pedagogické a finanční náročnosti. Podpůrná opatření je možné kombinovat, pokud to vyžadují obtíže žáka.

Podpůrná opatření 1. stupně poskytuje škola sama, v součinnosti se školním poradenským pracovištěm. Tato podpůrná opatření mají podobu jednak individualizace přístupu k žákovi a jednak tzv. Plánu pedagogické podpory. Pokud podpůrná opatření poskytovaná školou nevedou k úpravě vzdělávání žáka a k pozitivní změně, měla by škola nejpozději do 3 měsíců požádat žáka nebo jeho zákonného zástupce o návštěvu školského poradenského zařízení.

Podpůrná opatření

1. Podpůrná opatření prvního stupně představují minimální úpravu metod, organizace a hodnocení vzdělávání a jsou poskytována žákovi, u kterého se projevuje potřeba úprav ve vzdělávání nebo školských službách a zapojení v kolektivu. Podpůrná opatření prvního stupně nemají normovanou finanční náročnost.
2. Pokud by k naplnění vzdělávacích potřeb žáka nepostačovalo poskytování podpůrných opatření prvního stupně, doporučí škola nebo školské zařízení žákovi využití poradenské pomoci školského poradenského zařízení za účelem posouzení jeho speciálních vzdělávacích potřeb.
3. Podpůrná opatření druhého až pátého stupně se poskytují na základě doporučení školského poradenského zařízení a s informovaným souhlasem zletilého žáka nebo zákonného zástupce žáka.
4. Podpůrná opatření se poskytují samostatně nebo v kombinacích různých druhů a stupňů v souladu se zjištěnými speciálními vzdělávacími potřebami žáka. Konkrétní druh podpůrného opatření lze poskytovat pouze v jednom stupni.

Podpůrná opatření jsou poskytována nejprve na úrovni školy, kdy jejich cílem je podpora žáků, kteří mají v procesu vzdělávání mírné obtíže, s využitím prostředků pedagogické podpory. Zásadní pro nastavení změn v systému je nastavení podpory tak, aby byla poskytována spravedlivě zejména žákům, kteří by bez poskytnuté podpory měli významné obtíže ve vzdělávání a kteří nemohou sami, bez podpory, dospět ke změně.

Pokud již přímá podpora ve výuce nepostačuje, učitel vstupuje do další etapy, tedy etapy **Plánu pedagogické podpory (PLPP)** – viz také příloha č. 1 tohoto dokumentu. V ní se předpokládá komplexnější přístup k řešení problému, pravděpodobné zapojení více pedagogů, kteří se podílejí na vzdělávání žáka. Plán pedagogické podpory je dokumentem, který je součástí příloh k vyhlášce č. 27/2016 Sb.

Charakteristika stupňů podpůrných opatření

1. stupeň

Podpůrná opatření prvního stupně slouží ke kompenzaci mírných obtíží ve vzdělávání žáka (např. pomalejší tempo práce, drobné obtíže ve čtení, psaní, počítání, problémy se zapomínáním, drobné obtíže v koncentraci pozornosti atd.), u nichž je možné prostřednictvím mírných úprav v režimu školní výuky a domácí přípravy dosáhnout zlepšení; zahrnují také podporu žáků z důvodů akcelerovaného vývoje školních dovedností.

Úpravy ve vzdělávání žáka navrhuji pedagogičtí pracovníci, přitom spolupracují s pedagogickým pracovníkem poskytujícím poradenské služby ve škole a zletilým žákem nebo zákonným zástupcem žáka. Obtíže žáka jsou dále vyvolané zejména aktuálně nepříznivým zdravotním nebo psychickým stavem, případně se jedná o dlouhodobé problémy malého rozsahu a intenzity. Škola zohledňuje sociální status, vztahovou síť žáka a jeho sociální a rodinné prostředí.

2. stupeň

Charakter vzdělávacích potřeb žáka, pro kterého je tento stupeň určen, je ovlivněn zejména aktuálním zdravotním stavem žáka, opožděným vývojem, odlišným kulturním prostředím nebo jinými životními podmínkami žáka, problémy v počáteční schopnosti učit se a připravovat se na školní práci, nadáním, specifickými poruchami učení a chování, mírným oslabením sluchových nebo zrakových funkcí, mírnými řečovými vadami, oslabením dorozumívacích schopností, poruchami autistického spektra s mírnými obtížemi, nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka a dalšími specifiky, která vyžadují využívání individuálního přístupu ke vzdělávacím potřebám žáka, úpravy v organizaci a metodách výuky, v hodnocení žáka. Problémy žáka ve vzdělávání lze charakterizovat jako mírné, lze je obvykle kompenzovat s využitím speciálních učebnic a speciálních nebo kompenzačních pomůcek, s podporou předmětu speciálně pedagogické péče a úpravami pedagogické práce.

3. stupeň

Použití podpůrného opatření ve třetím stupni je podmíněno stanovením podpůrných opatření školským poradenským zařízením na základě diagnostiky speciálních vzdělávacích potřeb žáka, případně vychází z vyhodnocení účinnosti nižších stupňů podpůrných opatření poskytovaných žákovi. Charakter speciálních vzdělávacích potřeb žáka vyžaduje již znatelné úpravy v metodách práce, v organizaci a průběhu vzdělávání, v úpravě školního vzdělávacího programu, v hodnocení žáka. Rozsah těchto opatření zahrnuje zejména úpravy ve strategiích práce s učivem, úpravy v podmínkách a postupech školní práce a domácí přípravy, včetně posilování motivace a postojů ke školní práci, v odůvodněných případech pak také úpravy obsahu vzdělání a výstupů ze vzdělání.

Charakter vzdělávacích potřeb žáka je nejčastěji ovlivněn závažnými specifickými poruchami učení, odlišným kulturním prostředím a jinými životními podmínkami žáka, poruchami chování, těžkou poruchou řeči (dorozumívacích schopností), řečovými vadami těžšího stupně, poruchami autistického spektra, lehkým mentálním postižením, zrakovým a sluchovým postižením (slabozrakost, nedoslýchavost), tělesným postižením, neznalostí vyučovacího jazyka, dalšími obtížemi, které mají významný dopad na kvalitu a průběh vzdělávání žáka, případně je ovlivněn mimořádným intelektovým nadáním. Délka poskytování podpůrných opatření se řídí charakterem speciálních vzdělávacích potřeb žáka, pohybuje se v řádu od několika měsíců až do konce trvání školní docházky. Délka může být upravována v závislosti na posouzení aktuálního stavu žáka a na dalších okolnostech (například na závěrech kontrolního vyšetření).

4. stupeň

Použití podpůrného opatření ve čtvrtém stupni je podmíněno stanovením podpůrných opatření školským poradenským zařízením na základě diagnostiky speciálních vzdělávacích potřeb žáka (včetně vyjádření lékařů a dalších odborníků), případně vychází z vyhodnocení účinnosti nižších stupňů podpůrných opatření poskytovaných žákovi. Charakter speciálních vzdělávacích potřeb žáka ve vzdělávání již vyžaduje významné úpravy v metodách a v organizaci vzdělávání, úpravy v obsahu vzdělávání, dále možnost úprav výstupů ze vzdělávání, se zřetelem k rozvíjení schopností a dovedností žáka, ke kompenzaci důsledků zdravotního postižení. Vždy se přihlíží k aktuálnímu zdravotnímu stavu žáka.

Podpůrná opatření tohoto stupně jsou určena zejména pro žáky se závažnými poruchami chování, se středně těžkým a těžkým mentálním postižením (včetně komorbidit), s těžkým zrakovým nebo sluchovým postižením, se závažnými vadami řeči, s poruchami autistického spektra, se závažným tělesným postižením.

5. stupeň

Použití podpůrného opatření v pátém stupni je podmíněno předchozím stanovením podpůrných opatření školským poradenským zařízením na základě diagnostiky speciálních vzdělávacích potřeb. Charakter speciálních vzdělávacích potřeb žáka vyžaduje nejvyšší míru přizpůsobení organizace, průběhu a obsahu vzdělávání, podporu rozvoje schopností a dovedností žáka a kompenzaci důsledků jeho zdravotního postižení. Organizace vzdělávání žáka a volba metod výuky plně akceptuje zdravotní stav žáka a omezení, která z něho vyplývají. Je určen výhradně žákům s nejtěžšími stupni zdravotních postižení, zpravidla souběžným postižením více vadami, vyžadujících vysokou úroveň podpory, zohledněný v úpravách organizace, obsahu, forem a metod vzdělávání; volba podpůrných opatření plně respektuje možnosti a omezení žáka při výběru vzdělávacích obsahů a metod, hodnocení výsledků vzdělávání žáka. Vzdělávání žáka v tomto stupni zpravidla vyžaduje úpravu pracovního prostředí. V případě potřeby je možné využívat komunikační systémy neslyšících a hluchoslepých osob nebo prostředky alternativní nebo augmentativní komunikace. Žáci jsou obvykle vzděláváni s podporou asistenta pedagoga, speciálního pedagoga a druhého pedagogického pracovníka, často s přítomností další osoby důležité pro podporu žáka. Výuka je realizována speciálními pedagogy, případně s jejich intenzivní podporou.

Závěr

Podpůrná opatření reagují na potřebu pedagogické i poradenské praxe poskytovat žákům podpůrná opatření pro vyrovnání jejich obtíží ve vzdělávání.

Zdroje

- (1) Vyhláška MŠMT ČR č. 27/2016 sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných
- (2) Zákon č. 561/2004 Sb. - Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)
- (3) Vyhláška č. 72/2005 sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějšího předpisu 197/2016 Sb.

Vypracovalo: Školní poradenské pracoviště SOA Opava

Mgr. Karin Solná, výchovná poradkyně

Ing. Miloš Cibulec, metodik prevence